

Det är mitt liv!

Vem kommer att lyckas i livet? Styras framtiden av egna val eller det sociala arvet? *Det är mitt liv!* handlar om ungdomar i samhällets marginal. Men kärlek och drömmar spirar även bland asfalt och lofthusgångar.

Rekommenderad från åk 9 & gymnasiet

EN FILMHANDLEDNING AV
LOUISE LAGERSTRÖM

Handling

Mille som är sjutton bor på ett ungdomshem utanför en storstad i Danmark. Hennes mor har alkoholproblem och deras relation är spänd. Trots att Mille undviker kontakt dyker mamman sporadiskt upp och kräver dotterns hjälp och omsorg. På hemmet bor även Milles pojkvän Kenny som använder och langar droger. Han tycker det är dags för de två att hitta något eget.

Sami, en ung kille med nordafrikanskt ursprung och rappare, är en ny inneboende på hemmet. Sami väcker genast Milles intresse och utmanar Kenny vars stubin är kort i möten med invandrarkillar. När Kennys socialassistent erbjuder honom en egen lägenhet verkar livet vända. Mille och Kenny flyttar ihop i den lilla tvårummaren men blir nedslagna då de inser att de inte har en chans till kredit för att köpa möbler.

Under en stökig inflyttningsfest börjar Kenny åter bråka med Sami. Mille ber Sami om ursäkt och han visar att han är intresserad av henne. Mille arbetar på ett bageri medan Kenny inte gör något för att bidra till hushållet. Han ligger på soffan och spelar dataspel med kompisar och ignorerar Milles vädjan att han skall söka arbete.

Mille söker sig nu till Sami. Hon följer med till hans replokal, spelar basket med hans kompisar och efter en hel dag tillsammans hamnar de i Samis brors lägenhet dit Sami har nyckel. De

överrumplas i sängen av brodern som dyker upp med sin gravida flickvän. Mille försvinner skamsat därifrån medan Sami läxas upp.

Under tiden har en ångerfull Kenny försökt att skaffa nya möbler till lägenheten. Vännen Dennis har tagit med honom till ett stöldgodslager där det bara är att välja mellan ”nya” saker. Han lovar ägaren Johny att jobba av skulden på 20 000 kronor.

Mille slits mellan skuld känslor gentemot Kenny, som ändå ibland försöker göra sitt bästa, och den nyfunna förälskelsen Sami. Ett trevande samtal med Kenny slutar i gräl och hon flyttar hem till sin mamma igen. Kenny känner inte till Milles romans med Sami men får veta det genom Dennis som sett de två tillsammans ute på stan. Han lämnar arbetet på lagret för att leta efter Mille och Sami. Kenny, som högst sporadiskt infunnit sig för att jobba av sin skuld, får nu Johnys ”torpeder” efter sig.

Kenny beger sig till ungdomshemmet där Sami fortfarande bor. Mille gömmer sig under sängen i hans rum medan Kenny ställer till med en scen innan han körs ut. Mille försöker få tillbaka sin plats på hemmet men det är fullt. Hon erbjuds att sova på en soffa så länge.

En kväll smugglar Mille in Sami till sitt gamla flickrum. Morgonen därpå blir han utslängd av hennes mamma eftersom hon inte vill att Mille umgås med ”såna där” och hellre föredrar den ”helvite” Kenny. Mille vill nu definitivt bryta med sin alkoholiserade mor och sticker i vredesmod därifrån.

Motvilligt har Mille gått med på att rappa några rader till en ny låt som Samis band skall köra på en spelning. Innan uppträdandet åker hon hem till mamman för att hämta kläder. Hon finner henne utslagen på golvet med tomma pillerburkar bredvid sig, tillkallar ambulans och på väg till sjukhuset ringer Sami som väntar henne på klubben. Mille lämnar mamman på sjukhuset sen hon vaknat och en slags försoning ägt rum.

Milles kompis, Anja som nu blivit ihop med Dennis, skvallrar om att Mille skall uppträda tillsammans med Sami. Ett gräl mellan Sami och Mille får henne dock att strunta i spelningen. På väg ut från klubben möter hon Kenny som med bestämda steg

styr mot scenen och Sami. Den rasande Kenny hinner börja miss-handla Sami innan han slängs ut av vakterna.

Utanför väntar Johnnys killar som skall avkräva Kennys skuld. De slår ner honom medan Mille skriker åt dem att låta bli. Hon ser sig om efter hjälp men den mörbultade Sami ser ingen anledning att rycka in.

Väl på sjukhuset ger Mille sina två slagna och blödande pojk-vänner varsin mugg vatten. Hon begrundar för en stund situationen. Hennes min är beslutsam, nästan nöjd när hon börjar småspringa därifrån.

Ett eget hem

Det är mitt liv! handlar om att vara ung och att försöka skapa sig en framtid. Filmens ungdomar har redan tidigt i livet hamnat utanför samhällets och familjens trygghet och rammar. Mille, Kenny och även Sami bor på ungdomshemmet av olika anledningar. Milles mamma är missbrukare. Kenny har med sig en historia med droger och brottslighet som han har svårt att göra upp med även om han ibland försöker. Sami har tills nu bott med sin bror men denne har nu ett nytt familjeliv där lillebror inte passar in.

På ungdomshemmet har man sitt eget rum men delar övriga utrymmen. Men inte ens det egna rummet är privat och personalen kan när som helst storma in och lägga sig i om man till exempel spelar för hög musik.

I *Det är mitt liv!* blir det egna hemmet av stort symbolvärde särskilt för Mille. En dörr att stänga om sig och sitt liv. För henne är föräldrahemmet inte något alternativ. Kenny och Milles önskan går i uppfyllelse när de av socialen erbjuds en liten lägenhet. Den ligger i ett slitet loftgångsområde, har bara kokvrå, men är ändå deras.

På hemmet har Mille skapat en tillvaro av sina få tillhörigheter som hon snabbt packar ner i några lådor när hon flyttar. Hon ser att den nya lyan har potential och fantiserar om hur den kan inredas. Nya möbler! Drömmarna kommer dock på skam när de inser att ingen skulle ge dem kredit ens till en ny soffa. Trots detta försöker Mille skapa trivsel med vackra tyger och silkiga lakan till sängen.

- Fundera över vad ett eget hem symboliserar för Mille. Hur står hennes och Kennys ekonomiska möjligheter i kontrast till deras drömmar? Fundera över symboliken i deras uppblåsbara möbler med överdrag istället för något gediget och varaktigt.

- Mille har sitt gamla flickrum kvar hos mamman dit hon trots allt återvänder ibland. Där ligger mjukisdjuren på sängen som hon lämnade dem och där kan hon gråta ut. Tror hon! I en scen när Sami sovit över klampar mamman in och kräver att Sami skall ut ur hennes hus. Flickrummet betyder något särskilt för Mille men än en gång kränks hon i ett läge där hon trodde sig trygg. Vad händer mellan henne och modern i den scenen?

- Hur begränsas de ungas privatliv på ungdomshemmet? Sami lever också i ett slags limbo där han olovandes sparar nyckeln till broderns lägenhet för att ha ett ställe att bo på ibland. Vad händer med oss om vi inte känner att vi har en egen sfär dit vi kan dra oss tillbaka till?

- När är det passande att flytta hemifrån? Sätt upp en lista på fördelar med att flytta hemifrån – och en lista med nackdelar.

Underdog

Manusförfattaren till *Det är mitt liv!*, Kim Leona, har haft stor framgång med andra filmer där hon utforskat Danmark ur ett klassperspektiv. I *Bänken* följer vi några utslagna kring det egna universum, det "jordens rövhål" som en förorts torgbänk kan symbolisera. I *Arvet* handlar det om en ung man i överklassen som slits mellan sin lojalitet mot familjens företag och längtan att skapa ett självständigt liv.

Klassperspektivet finns också i *Det är mitt liv!*. Det handlar om ungdomar som varken har ekonomiska eller sociala förutsättningar att realisera sina drömmar. Någon utbildning som kan leda vidare till mer kvalificerade arbeten har de inte. Mille sliter i ett bageri, Kenny langar droger och gör ett halvhjärtat försök att arbeta (på ett lager med stöldgods!). Dessutom som betalning för en skuld. Förutom Milles mamma är föräldrarna varken direkt eller indirekt närvarande. De har knappast varit stöd och förebilder för ungdomarna och det är knappast troligt att det funnits traditioner att utbilda sig.

Vi befinner oss i nedslitna förorter med mycket problem och social misär. Vi anar att de anonyma loftgångsdörrarna döljer mer än ett öde som liknar Milles, hennes mamma och ungdomarna på hemmet.

Filmens individuella öden speglar en del av samhället och hur cementerade strukturer gör det svårt att frigöra sig ur ett liv man fötts till. *Det är mitt liv!* visar både på hur social status ärvs ner generation efter generation men också hur individen i viss mån har val och möjligheter som han/hon maktar över. Inte minst handlar det om intressen och drömmar som man åtminstone tror att man kan förverkliga.

- Man talar ofta numera om ett tvåtredjedelssamhälle. Försök att hitta beskrivningar av den termen. Hur ser ni själv på tanken om att en grupp människor av sociala eller etniska skäl blir permanentade i sitt utanförskap? Hur upplever ni själva era framtidsmöjligheter? Tror ni att social bakgrund, föräldratraditioner eller andra faktorer styr vilken väg livet kommer att ta? Vilken chans har Mille?

- Ungdomars utslagning och svårighet med att komma in på arbetsmarknaden är ett område som politiker på hela skalan säger sig vilja göra någonting åt. Ändå, menar många, händer ganska lite. Varför är det så? Vilka andra krafter är i spel?

Det personliga valet

Mille, Kenny och Sami har individuella sätt att tackla sin situation och syn på framtiden. Kenny är den som verkar mest uppspiken. Han har svårt att ta sig ur kriminalitet och droger som inneburit ett snabbt och enkelt sätt att skaffa pengar. Mesta tiden spenderar han framför teven, rökande och drickandes öl. Förutom dataspel och sport tycks han inte ha några intressen.

Mille är en överlevare och har en pragmatisk inställning till livet. Sliter på bageri men har ändå drömmar. Hennes förmåga att göra det trevligt med enkla medel och en orubblig tro på att det kan bli bättre ger henne en styrka som hon knappt är medveten om själv.

Sami är både en drömmare och en realist. Till viss del har hans önskningar om att leva på rappen infriats. Han har gjort en skiva och får spela då och då. Att komma till New York och jobba med musik är en slags dröm och livsmål.

Ungdomarnas liv i *Det är mitt liv!* kan te sig utstakat. *Det är mitt liv!* vill visa att det finns vägval i livet som bestäms av indivi-

den. Att sociala mönster kan brytas. Mille är tvingad att hitta tak över huvudet. Med en pojkvän som är halvkriminell blir det svårt att skapa en tillvaro som bygger på samhällets gängse värderingar. Men Milles överlevnadsvilja är stark. Efter att ha låtit modern, ungdomshemmet och sedan två killar styra hennes val tar hon till slut valet i egna händer. Hon inser att endast hon själv kan uppnå det liv hon tänker sig. Sista scenen, när hon betraktar Kenny och sedan Sami, illustrerar hennes viktigaste beslut.

- Mille tar kontroll över sitt eget öde. Hon har kommit till insikt om att det bara är hon själv som har ansvar för sitt liv. Men hon har också ett självförtroende. Hur manifesteras detta i filmen? Diskutera vidare hur vårt självförtroende, eller brist på sådant, formas.

Kärlek eller lojalitet

Våra förutsättningar i livet bestäms också av de personer som omger oss. *Det är mitt liv!* är en kärlekshistoria. Inte bara mellan en ung flicka och två unga män. Den handlar också om kärleken till en mor. Kärlekens villkor involverar här så mycket mer. Mille styrs av lojalitet. Inte minst gentemot mamman som hon vårdar, köper öl till trots att hon inte vill, och för vilken hon alltid finns till hands när det är kris. Det finns ett uttalat samförstånd mellan dem trots att de inte kan leva tillsammans. Och det är mamman som drar fördel av Milles plikt känsla.

Kenny är, förutom pojkvän, en länk till vuxenvärlden och ett eget liv, särskilt sedan han fått en lägenhet, detta trots sina tillkortakommanden. Men när Sami dyker upp blir han en tillflykt för Mille. En kille med drömmar och ambition.

Milles tillvaro domineras alltmer av lojaliteter mot människor kring henne. Framtidshopp sätter hon till två olika pojkvänner. Uppoffringarna till trots får hon inte något tillbaka i form av uppmuntran eller stöd. Mamman är fullständigt självcentrerad och avtrubbad av alkohol och tabletter. Kenny ser ingen anledning att ställa upp för Mille, varken i relationen eller genom att söka jobb. Samis intressen kommer alltid i första hand i deras relation.

- Fundera över hur Mille i alla lägen ställer upp för de tre personer som står henne närmast. På vilket sätt utnyttjar de hennes lojalitet? Är det ett typiskt tjejbeteende? Har tjejer en tendens att förlita sig på en pojkvän även om de egentligen skulle klara att vara självständiga?

Mille och hennes mor har många outhärliga problem. Deras förhållande har antagit omvända perspektiv där Mille får vara den som tar det tyngsta ansvaret. Tonårstiden av uppror och emancipation har kommit i skymundan av mammans problem.

- När Mille sitter vid mammans sjukhussäng sedan denne tagit en överdos tabletter finner de varandra och kan le åt situationen. Mamman övertygar sin dotter att hon nu klarar sig själv och Mille kan med gott samvete gå. Vad betyder den gesten i Milles frigörelseprocess från mamman? Vad händer med en ung person som tvingas agera förälder åt den egna föräldern?

En realistisk filmtradition

På senare år har Danmark haft stora framgångar inom filmen. Inte minst Dogmamanifestet, instiftat av Lars von Trier och fyra andra danska regissörer kom att innebära att en ny typ av små-

skalig film med låg budget dominerade bilden. De ”dogmatiska” reglerna har visserligen luckrats upp men det fortsätter att producera filmer som betonar realism, innehåll och äkthet framför teknisk förfining.

Det är mitt liv! följer i denna tradition men också i det som lite slarvigt brukar rubriceras som ”diskbänksrealism”, till exempel filmer av brittiska regissörer som Ken Loach och Mike Leigh. Filmer som i en samhällelig och social kontext tar en tydlig ställning för de utsatta. Kameran förhåller sig nära och obemärkt som om vi var med. Dialogen förefaller okonstruerad och många av skådespelarna är amatörer.

Det är mitt liv! väjer inte för torftiga miljöer och de till synes bagatellartade händelserna. Ändå förvandlas livets banaliteter till dramatik. En dynamisk klipptechnik och musiken bidrar till att intensifiera och förstärka skeenden. Musiken är inte specielskriven utan man har valt modern musik från olika ungdomskulturer. Den internationella titeln på *Det är mitt liv!* är *Scratch*. En dubbeltydig titel som anspelar på när en dj ”scratch” men som kanske också kan ses som ”repor”, slitna människor, det raa, det äkta, det oslipade.

- ”Du är vad du lyssnar till” – ge exempel på hur vår musiksmak bidrar till att forma vår identitet. Hur använder sig filmen av musiken för att teckna huvudpersonerna? Gör en lista som beskriver Sami, Mille och Kenny och jämför med en lista på de musikgenrer som hör till respektive rollfigur.

- Idag har dokumentären och verklighetsbegreppet i film och teve fått en ny innebörd, från *Barnsjukhuset till Extreme Makeover*. Fundera över underhållningsvärdet i *Det är mitt liv!*. Vill du att en filmupplevelse skall vara verklighetsflykt eller igenkännande? Fångades du av filmen? Hur upplever ni realismen i filmen, känns den äkta eller konstruerad?

Produktionsuppgifter

Danmark 2003

Originaltitel: Bagland

Producent: Birgitte Skov & Bo Ehrhardt

Manus: Kim Leona

Regi: Anders Gustafsson

Foto: Manuel Claro

Klippning: Åsa Mossberg

I rollerna

Mille – Stephanie León

Kenny – Nickolas Dufour

Sami – Christopher Læssø

Anja – Sofie Helqvist

Milles mor – Sarah Boberg

Tekniska uppgifter

Speltid: 78 min

Format: Cinemascope

Ljudsystem: Dolby SRD

Censur: Från 11 år

Svensk premiär: 15 april 2005

Distribution

Svenska Filminstitutet, Box 27 126, 102 52 Stockholm Tel 08-665 11 00, fax 08-661 18 20 www.sfi.se